

Universitätsbibliothek Paderborn

Rev. P. Francisci Josephi à Rodt Capuccini Anterioris Austriæ Provinciæ. Opus ...

Planctvs Ecclesiæ Et Animæ - Super Caput Primum Lamentationum
Jeremiæ Prophetæ. Allegorice, Et Moraliter Expositus, & Distributus In
Discursus LII. Concionatorios Quadragesimales ... ; Scilicet Liber Vitæ, Et
Excessvs Amoris ...

Rodt, Franz Joseph von

Campoduni, 1680

Discursus XXIV. Dolor sive contritio animæ pœnitentis, qualis & quàm
efficax sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52659](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52659)

DISCURSUS XXIV.

Lamed.

O vos omnes, qui transitis per viam, attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus. *Thren. c. 1. v. 12.*

DE ANIMA.

Dolor, seu contritio animæ per peccatum à Deo separata, qualis, & quàm efficax sit?

Solent magnatib; sumptuosa poni Epitaphia, in quibus plerumque compellatur, & sistere jubetur viator: *Sta viator.* Epitaphium quoddam viatoribus propositum videtur in his verbis: *O vos omnes, qui transitis &c.* Et quidem ad literam hoc Epitaphium sacræ, & devastatæ Soly-morum urbi positum existimat Cornelius. Sed tamen juxta mentem Doctoris Seraphici & Hugonis, vox est animæ penitentis, quæ vitijs aggravata, sed non omnino excæcata est, &c. Cum enim anima peccatrix à Deo separata sit, & mortua, hoc ipsa sibi quasi Epitaphium

ponit: *O vos omnes, qui transitis attendite, & videte, si est dolor, sicut dolor meus: Quia nulla major desolatio (scribit in hunc passum Seraphicus) quàm separatio à Deo.* Hæc separatio terribilitatem mortis naturalis, animam à corpore separantis, longè superat, est enim illa respectu hujus, tantum umbra quædam. Uti observat Gregorius, *in scriptura, mors carnis, dicitur umbra mortis: Quia sicut vera mors est, quæ anima separatur à Deo: ita umbra mortis est, quæ caro separatur ab anima.* cum ergo mors hæc civilis, seu potius moralis, adeò sit terribilis & amara, non mirum, quòd anima

Bb 2

ma peccatrix tam lugubre sibi ponat Epitaphium, & con-
fiteatur: *Non est dolor, sicut dolor meus.*

Titulus autem Epitaphij hujus funestissimi, est *Lamed*, & teste Hugone, interpreta-
tur *Contritio*, de qua Thren: c. 2.

Magna velut mare contritio tua.
Cordis ergo contritio, & verus de peccatis dolor, meritò fronti peccantis, & pœnitentis animæ inscribitur, qui quidem in anima verè pœnitente talis est, ut asserere non vereatur, *non est dolor, sicut dolor meus.* Qualis ergo & quantus verus hic dolor, & contritio pœnitentis sit animæ, & quàm efficax, in præsentem exponam.

11. Ut omnia flumina præcipiti cursu devolvuntur ad mare, ita etiam omnes secum in illud fæces, & impuritates trahunt, unde mirum non esset, si mare sordium omnium fœtens efficeretur sentina, quòd tamen per motum, turbationem & fervorem, tanquam olla fervens, se purgat, & purificat. Impios quali mare fervens, vocat Isaias, in quod fluentes dulcium voluptatum, & deliciarum aquæ, secum fœtidas trahunt sordes, quare fœtida scelerum cloaca, & sentina efficitur cor peccatoris, nisi vehementi se motu, conturbatione, & fervore purget. Sed quisnam hic motus, & fervens contur-

batio? Est pœnitentia (respondet Doctor meus Seraphicus) *Sic anima sicut quædam maris conturbatio; nam sicut mare non emittit immunditias, nisi turbatum, sic anima mea non emittit peccatum, nisi habeat in se pœnitentia & contritionis conturbationem, & motum.* Unde in Threnis dicitur: *Magna velut mare, contritio tua.*

Est autem hæc animæ pœnitentis conturbatio, seu motus contritionis, juxta Tridentini doctrinam: *Animi dolor, & detestatio de peccato commisso, cum proposito, non peccandi de cetero.* Suscipit autem hic dolor, majus & minus, non tantum in intensione fervoris, sed etiam in ipso conturbationis motivo; hinc dolor alius perfectus, imperfectus est alius. Dolor perfectus ipsa est contritio; imperfectus, attritio. *Attritio quid?* Ista ex metu magis servili, & interestato procedit, scilicet ex metu infligendæ à Deo pœnæ, v. g. gehennæ, privationis gloriæ, turpitudinis peccati, &c. Quo quidem dolore attritionis, peccator extra Sacramentalem confessionem in statum gratiæ non restituitur, bene autem accedente Sacramento pœnitentiæ, per quod ex attrito fieri dicitur contritus.

Perfectus autem dolor seu contritio, est dolor de peccato, *ut est essentia, & malum Dei;* Ita

Thren. c. 2. v. 13.

Dolor sum meus, contritio.

Mare purgatur in turbatione.

Isai. c. 57. v. 20.

Conc. Trid. sess. 4. c. 4.

Attritio quid?

Ita communiter Theologi: Mittit hic dolor perfectus foras omnem timorem servilem, & interessatum, in charitate, & filiali timore radicans & fundatus, in Dei offensi se coniciens misericordem suum, cum proposito, saltem implicito, confitendi, & satisfaciendi.

Seponit timorem servilem.

Cum filio enim prodigo in se reversus peccator, non de pepercissis in misero peccati statu angustijs, non de tolerata turpis servitutis miseria, non de amissis temporalibus bonis, & dilapidata hereditate, sed de offenso tantum Deo benigno patre, ex intimo dolet corde, altis ingemiscens suspiriis:

Luc. 15. v. 21.

Pater peccavi in celum, & coram te, & jam non sum dignus vocari filius tuus.

Rom. 5. v. 20.

Quandoquidem autem, ubi abundavit delictum, superabundavit gratia, hinc in maximis subinde peccatoribus, intensissima, perfectissima, & lacrymosissima invenitur contritio.

III.

Nam sicut ligna viridia (ait S. Bonaventura) reddunt aliquem humorem per virtutem ignis, sic peccatorum oculi, eructant virtute penitentiae humorem lacrymose compunctionis: Dum nempe considerata priorum delictorum foeditate, & ingratitude, nec non divina bonitate & charitate, gravitatem peccati, & injuriam Deo factam ponderant,

S. Bona v. diat. tit. 2. c. 1. Peccatores magni

ignem divini amoris concipiunt, & ardentius inde in peccati derestationem exardescunt, quod idem Seraphicus pulchre confirmat: Sicut ligna viridia, ^{Maximè} ^{subinde} ^{ardent a-} ^{mores Dei} qua sunt bene accensa, fortius ardent, vel calefiunt; Sic peccatores penitentes, qui sunt igne penitentiae vehementer accensi, fortius diligunt, sicut patet in Luca, ubi dicit Salvator; Cui multum dimittitur, ^{Luc. c. 7.} multum diligit.

Et quemadmodum quò plures collectae ad distillandum sunt herbae, & vehementior ^{Lacryma} ^{distillant} suppositus fuit ignis, eò ardentiores, & copiosiores, distillant aquae, sic quò plures peccator collegit in corde culpas, eò copiosiores & ferventiores ^{Ex collat} ^{his pecca-} ^{to, & ca-} ^{lore amo-} ^{rii.} subinde distillant ex oculis lacrymarum rivi, si vehemens in corde contritio, & intensus accedat divini amoris ignis.

Hinc David quò graviore & plures accumulavit culpas, eò abundantiores fudit penitentiae lacrymas: ^{Psal. 118.} ^{v. 136.} Exitus aquarum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem tuam.

Per lacrymabiles istos aquarum exitus mundandum se penitus, & dealbandum non frustra confidebat David: ^{Psal. 133.} ^{v. 9.} Asperges me hysopo, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor. Asperdes me hysopo, id est, humilitate penitentiae, & mundabor per contritionem, glossatur Hugo Card. ^{Hugo} ^{Card. hic} vel

Bb 3

Super nivem dealbans vel lavabis me aqua lacrymarum, & super nivem dealbor, id est, incomparabiliter ero albus, sine macula nigredinis peccati.

IV.

Imò non tantum peccati & culpa maculam vera & lacrymabilis contritio abluit, sed ipsam etiam delet poenā, prout Christus B. Brigitta hisce verbis contestatus est: Propter veram contritionē si perfecta, & stabilis fuerit, dimitto non solum peccatum, sed & poenam peccato debitam.

Etiā poenam delet.

Apud Lud Blofium in Monili Spir c. 1.

S. Bonav. Compend. Theol. ver 1. 6. c. 24

Vel ex parte charitatis.

Vel ex parte doloris sensibilis.

Quòdegregiè Seraphicus Doctor confirmat. Nota etiam, quòd contritio potest tantum intendi, quòd non solum culpa, sed etiam tota poena dimittitur. Hoc autem potest fieri dupliciter; Uno modo, ex parte charitatis, que displicentiam peccati causat, quia quando contingit, tantum charitatis intendi in actu, quòd contritio inde sequens, increbitur absolutionem ab omni poena. Alio modo fit in parte doloris sensibilis, que a voluntate in contritione excitat, quia ille dolor, quaedam poena est, que tantum potest intendi, quòd sufficiat ad deletionem culpa & poena. Hæc S. Bonaventura.

Exemplū.

La Mizza hom. 4.º. sum. 107.

Notabilem in hunc finem etiam at historiā insignis Prædicator Hieronymus Baptista Delanuzza, de aliquo peccatore, qui septennalem poenitentiam à Confessario sibi iunctam, nimis levem æstimans, graviozem petebat; Sed confessarius cognitā ejus ardenti

contritione, non aggravavit, sed minuit poenitentiam, septennali in triduanam commutatā. Sed crescente apud poenitentem scrupulo, & contritione, Confessarius non nisi ter dicendam Pater noster præcepit: Tantusque dolor cum arripuit ex immensa Dei misericordia, ut recitando primum Pater noster ad pedes Confessarii mortuus corruerit, cui sequenti nocte apparens ait: Nec quidem semel tetigi purgatorium.

Nota etiam est illa historia duorum latronum, qui ad mortem damnati, ex ferventi S. Vincentij Prædicatione tantā contra peccatum perpetratum contritione exarserunt, ut finito sermone, cum illos ad sententiam velle ad ducere executionem, flammæque tradere, remoro velo in carceres repererint immutatos.

Non minus famosum illud est, quod in vita Paduani nostri Chron. p. 1. l. 5. c. 10. ri Antonij legitur, de quodam, qui tantam de peccatis conceperat contritionem, ut præsingulibus, & lacrymarum copia, peccata profari non posset, cui vir Seraphicus peccata scriptis mandanda præcepit. Sed cum conscriptam sanctus vir schedam aperuisset, omnia peccata divinitus deleta invenit, ex quo miraculo animam illam poenitentem ardentibus contritionis lacrymis super nivem dealbatam & æquè à poena ac culpa solutam collegit.

Quare

Aliud de latronibus à S. Vincentio.

Chron. p. 1. l. 5. c. 10.

Aliud cum S. Antonio.

Lacryma
secundus
baptismus
Hugo in
Matth.
c. 5.

Quare non immerito contritio
vera, & poenitentia, alter bap-
tismus nominatur. Quid enim
est aliud (testatur Cardinalis à
Caro) lavacrum lacrymarum,
quam secundus baptismus? Quo
scilicet non culpa tantum, sed
& ipsa debita deletur poena.

V.

Cum ergo tantæ efficaciam
sit fervens, & verus actus
Contritionis, illius exercendi
praxin toto conatu, addiscere,
& illi assuescere studeamus, per
quem omnes antea vitæ mac-
ulas non solum abluere, sed
in abyssum demergere omnes
malas concupiscentias valemus.

Exod. c
10. v. 12.

Locusta
sientes

Glossa
Ord. hic.

Concupis-
centia &
peccata.

Contritio
ventus.

Per ventum urentem contra
Pharaonem levata fuerant lo-
custæ, quæ universam terram
superficiem contegentes, om-
nia devastabant. Poenitente
tamen impio rege, Deus flare
fecit ventum ab occidente vehemen-
tissimum, & arreptam locustam
projecit in mare rubrum: Non re-
mansit nec una quidem in cunctis fini-
bus Egypti. Locustæ (ut ait Ili-
dorus in glossa Ordinaria) pro-
mobilitate levitatis accipiuntur, tan-
quam vagæ, & salientes animæ pro
voluptate sæculi: Vel ipsas etiam
leves, vagas, & salientes animi
concupiscentias & voluptates
dicere possumus, quæ depas-
cuntur omne animæ meritum;
& virtutum flores ac fructus,
Sed quid remedij? Spiret ab
occidente ventus vehementis-
simus, & locustas projiciat in

mare rubrum. Sed quale hoc
mare, qualis ventus?

Non alius planè, nisi ille, de
quo Psalmista testatur, in spiri-
tu vehementi, conteres naves Thar-
sis. Nempe teste Seraphico
nostro Ullisiponensi, contritio
dicitur spiritus. In spiritu contri-
tionis conterit Dominus naves Thar-
sis; omnem scilicet diaboli ar-
maturam; Glossa Ordinaria no-
tat, quod interpretatur Tharsis,
exploratio gaudij, per naves ergo
Tharsis intelligit, discursores, in
diversis experimentis, gaudia mundi
explorantes, vel ipsam pecca-
minosam vani gaudij, & vo-
luptatis explorationem intelli-
gere aptè possumus: Has ergo
naves Tharsis, quasi locustas
in vento & spiritu vehementi
contritionis conterere, & in
mare rubrum projicere, & de-
mergere debemus, nempe in
mare rubrum, & pelagus pro-
fundissimum passionis Christi,
in quo omnes non modò parvæ
locustæ, & noxæ veniales, sed
etiam magnæ & armatæ naves
Tharsis, & enormissima pec-
cata, & habituata vitia ita pe-
nitus demerguntur, & absor-
bentur, ut ne vestigium quidem
eorum amplius, tanquam in
profundo mari absorptorum
appareat, ita in abyssum pro-
fundatâ culpâ, ut simul suffocet
tur & poena. Oportet autem, ut
ventus sit vehementissimus, ab
occidente flans, contritio scili-

cet

Submer-
guntur
peccata
per ven-
um con-
tritionis.

Etiam *Etiam*
pœna. cet totis viribus se à creatura
avertens, & ad Creatorem se
convertens; Quæ tantæ est
virtutis & efficaciam, ut illumi-
natus Thaulerus dicere non ve-
reatur: *Ioann.* *Thaul. n.* *fitur c. 1.* Posset quis brevi spatio, ex
vero Dei amore, cum tanta displi-
centia ac sui ipsius indignatione, seu
aspiratione, purè a d. Dei gloriam,
seipsum ab omni peccato, tam stre-
nuè, ac fortiter avertere, ut cuncta
ei peccata sua, etiam cum pœna di-
mitterentur, ita ut si sic mori eum
contingeret, ad Deum sine medio e-
volaret, licet etiam totius mundi
peccata solus admisisset. Hæc
Thaulerus.

VI.

Exercitiu
contritio-
nis securis
simus.

Hanc ergo ob causam maxi-
mè contritionis actibus exer-
cendis incumbere debemus;
Est enim hoc exercitium non
tantum delendis culpis & pœ-
nis efficacissimum, sed etiam à
dolosa inimici infernalis infes-
tatione & fraude securissi-
mum, à quo subinde viri san-
cti, & contemplativi se abstra-
hentes, & alijs altis contem-
plativis exercitiis inhaerentes,
dum de spiritu contritionis re-
miserunt, turpissimè ab hoste
maligno prostrati sunt.

Facit ope-
ra merito-
ria.

Deinde cum contritio ho-
minem in statum gratiæ repo-
nat, ac opera ejus Deo grata, &
meritoria faciat, maximè con-
sultum, in principio orationis
ac aliorum piorum exercitio-
rum, actum contritionis præ-
mittere, quo non tantum vagæ

& salientes locustæ concupis-
centiarum, & distractionum,
tanquam spiritu, & vento ve-
hementissimo in mare rubrum
demergantur, sed etiam subse-
quentia opera, Deo grata, &
meritoria fiant.

Accedit, quòd communis
quidem sit sententia, in con-
fessione sacramentali pœniten-
tem de attrito fieri contritum,
cum tamen hæc sententia non
sit de fide, idè per contritio-
nem nos de salute securos red-
dere debemus. Præterquam
quòd conando attritionem eli-
cere, facilè dolor tantum nat-
uralis producat, ex respectu
infamiam, jactura bonorum, &c.
causatus sine supernaturali ad
Deum conversione, qui dolor
cum naturalis, & attritio tan-
tum putata sit, nec ad justifica-
tionem, nec sacramentalem
confessionem sufficit. Cone-
tur ergo quisque elicere con-
tritionem perfectissimam, &
tamen vereatur tremens, ne in
attritionem declinaverit.

Maximè autem exercendis
contritionum actibus quis infi-
stere debet, ut ijs in casu neces-
sitaris, & imminente improvi-
so mortis periculo uti possit,
ille enim qui usum contritionis
non habet, tepidis tantum at-
tritionum actibus assuetus, in
casu necessitatis conturbatus,
vix actum contritionis eli-
ciet.

Attritio
non facit
de salute
securum.

Attritio
ne tantum
assuetus.

In casu
cessitatis
vix elicit
et contri-
tionem.

ciet, pro contritione attritione arripens.

VII.

Evenire solet ejusmodi peccatori, quod illi medico forensi, qui duas tiriaca species habebat, unam veram, & incorruptam; viliorem alteram, & falsificatam, hanc spectatori-
Attritio tiriaca mixta, & falsificata

bus venalem proponebat, alteram sibi curando reservabat. Accidit ergo, ut semel coram spectatoribus speciem daturus vendendae tiriaca, hausto veneno per tiriacam veram more solito sibi mederi pararet, in perplexitate autem animi, viliorem, & mixtam tiriacam apprehenderet, qua cum hausto veneno esset insufficientis, obtumescens interiit. Tiriaca pretiosissima, & praesentissimum contra omnia peccati venena, remedium est contritio: Attritio vero tiriaca quidem etiam est, non pura, sed mixta, & minus efficax, non nisi accedente Sacramento culpam expellere potens. Ille ergo qui in confessione sacramentali hac tantum imperfectiori tiriaca, & dolore uti consueverat, adventante subitaneo mortis periculo, naufragij, catarrhi suffocativi, &c. optat quidem efficacem contritionem elicere, & vera hac tiriaca expellere e corde, culpa venenum, sed in confusione, & ex antiqua consuetudine (cum contritionis usum non habeat) attritionem

P. Franc. Josephi Op. IV.

arripit, & in statu peccati existens, si cum attritione decedat, aeternum perit. *Nisi enim poenitentiam habueritis (virtutem scilicet poenitentiae, qua est vera, & pura contritio) omnes simul peribitis.* Luc. 13. v. 3.

Nec quisquam sibi persuadeat esse veram contritionem illis tam facilem, qui in vita illius usum non habuerunt, est enim actus perfectissimus, & velut tiriaca, ex pretiosissimis virtutum, fidei, spei, charitatis, humilitatis, timoris filialis, &c. ingredientibus compositus, cujus proinde praxis per totam vitam exercenda est, ut ea in necessitate, & mortis articulo facilius valeat exerceri.

Contritio est a suis arduis.

Contritio tiriaca pura.

Ad exercendum igitur, & elicendum ardentem contritionis actum, fac tibi plañctum amarum, & coram Christi Crucifixi imagine, te siste, oculis coronatum spinis, & inclinatum caput, manus & pedes conclavatos, cor lancea vulneratum & apertum, totum corpus vulneribus laceratum probe, & viva fide inspice, & nimiam charitatem, qua dilexit te, perpende, cum gentium doctore expendens, *quoniam dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.* Considerata ergo infinita Dei erga te charitate, oculos ad tuam converte infidelitatem, perfidiam, & ingratitude, qui toties contra Deum pro te dolose

VIII.

Quomodo contritio elicenda?

Galat. 2.21 v. 20.

lorosè patientem, & morientem recalcitrasti, conculcato ejus pretioso sanguine. Ex probra tibi illud Deuteronomij, *Deum, qui te genuit, dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris (adde & amorosissimi redemptoris) tui?*

Deut. c. 32.

Expendi quoque monet Thaulerus, quòd Deus interim plurimos justo quidè, & equissimo iudicio, tartareis flammis immerferit, qui tot haud quaquam scelera, quot ipse, commiserunt, ipsaque meliores fuerunt.

Io. Thaul. Inquit. c. 1.

His ita consideratis, & probè perpensis, fac alto cordis suspirio flare ventum vehementissimum, spiritum scilicet contritionis, & in spiritu vehementi contere naves Tharsis. Vehementem enim animi motum & concitationem, si non physicum, saltem moralem requirit contritio, quæ etiam plerumque in externas se potentias effundit; Unde notat Seraphicus, quòd Esau neglectis primogenitis, & paternâ benedictione, Irrugit cla-

In spiritu vehementi. c. 6.

more magno. quare præfatus Doctor infert: Peccator debet rugire contra peccatū. Hinc etiam Christus quatruiduanum Lazarum (qui peccatoris inveterati erat typus) resuscitaturus, infremuit spiritu, turbavit seipsum, lacryma-

Ioan. c. 11 v. 33.

tus est .. elevatis sursum oculis, voce magna clamavit, &c. Ostendens quid agendum sit ijs, qui in sepulchra mala consuetudinis, qui lapide obstinationis pressi sunt. ait Bonaventura. Nempè quòd infremere spiritu, lacrymari, & elevatis in cælum oculis, rugire, & cum filio prodigo exclamare debeant: Pater peccavi in cælum, & coram te, & jam non sum dignus vocari filius tuus. Vel cum Propheta regio. Peccavi. Cum publicano humiliato: Deus propitius esto mihi peccatori. Cum cæco juxta viam: IESU Fili David, miserere mei. Attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus!

S. Bonaventura. Serm. 2. Dom. 17. Trias.

Augustinus. contritionis.

Giesu d' amor acceso, che mai t' haveffi offeso!

O IESU amantissime, Ab nunquam offendissem te!

Sic ergo clamando, rugiendo, turbando teipsum, infremendo in spiritu vehementi, naves Tharsis & locustas, ut nec una remaneat, omnia scilicet peccata & culpas, quantumvis graves & enormes in mare rubrum demerges, & dum magna erit, velut mare contritæ tuæ, erunt in mari viæ tuæ, quibus securus pertranseas ad terram promissionis cælestis patriæ, Amen.

DISCUR.